

Eduskuntaryhmien lausunnot koskien uuden budjettiäänestysmenettelyn vakinaistamista

Kokoomuksen eduskuntaryhmä

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua budjettiäänestysten uuden menettelytavan vakinaistamisesta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaa uuden budjettimenettelyn vakinaistamista ja yhtyy lausuntopyynnön liitteissä kuvattuihin uuden menettelyn etuihin ja positiivisiin kokemuksiin. Lukuisilta kokoomuksen eduskuntaryhmän jäseniltä saatu positiivinen palaute niin ikään vahvistaa uuden menettelytavan edut.

Uuden menettelytavan vakinaistaminen on johdonmukainen askel viimeisen 10 vuoden aikana tapahtuneelle vaihtoehtobudjettien roolin kehittämiseksi. Kuten lausuntopyynnön liitteissä kuvataan, selkeyttäisi muutos budjettikäsittelyä, säästäen täten aikaa varsinaiselle budjettikeskustelulle. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä myös sitä, että uusi menettely on kansalaisten näkökulmasta aiempaa selkeämpi, muodostaessaan kokonais kuvan edustajien tai ryhmien äänestyskäyttäytymisestä.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Eduskunnan puhemiesneuvosto pyytää eduskuntaryhmiltä lausuntoa budjettiäänestysten uuden menettelytavan vakinaistamisesta.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmä lausuu seuraavaa: Perussuomalaisten eduskuntaryhmä puoltaa esitettyä budjettiäänestysten uuden menettelytavan vakinaistamista.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Taustaa

Puhemiesneuvosto päätti 11.3.2025 (PmNP 20/2025 vp), että budjettiäänestyksissä kokeillaan vuoden ajan uudistettua menettelyä. Uuden menettelyn mukaisesti kaikki vuoden 2026 talousarvioon liittyvät budjettiäänestykset toimitettiin joulukuussa 2025 yhtenä päivänä kaikkien pääluokkien yleiskeskustelujen päätyttyä. Äänestykset etenivät siten, että ensin äänestettiin pääluokittain yksittäisistä talousarvioaloitepohjaisista muutosehdotuksista.

Tämän jälkeen äänestettiin jokaisesta vastalauseesta yhtenä kokonaisuutena erikseen mietintöä vastaan. Lopuksi äänestettiin epäluottamuslause-ehdotuksista. Uutta menettelytapaa on noudatettu soveltuvin osin myös lisätalousarvioäänestyksissä.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä toteaa, että ehdotettu ja kokeiltu menettely on havaittu toimivaksi sekä työmäärää kohtuullistavaksi, joten sen vakinaistaminen on perusteltua. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa menettelytavan vakinaistamista.

Keskustan eduskuntaryhmä

Keskustan eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta saada lausua eduskunnan puhemiesneuvostolle budjettiäänestysten menettelyn vakinaistamisesta.

Pidimme budjettiäänestyksessä 2025 kokeiltua äänestystapaa hyvänä ja tarkoituksenmukaisena äänestyksiin liittyvän työmäärän ja äänestysten lukumäärän näkökulmasta. Menettely vastasi tavoitteitaan selkeyttää budjettiprosessia ja nostaa aiempaa paremmin esiin opposition vastalauseiden ja vaihtoehtobudjettien välinen yhteys kuitenkin rajoittamatta yksittäisen edustajan aloiteoikeutta.

Kannatamme menettelyn vakinaistamista tuleviin budjettiäänestyksiin.

Vihreä eduskuntaryhmä

Vihreä eduskuntaryhmä on kokouksessaan 26.2.26 päättänyt kannattaa keskuskanslian esitystä menettelyn vakinaistamisesta, kuitenkin siten, että seurataan edelleen tiiviisti menettelyn toimivuutta eri tilanteissa ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kiittää mahdollisuudesta lausua vuonna 2025 toteutetun budjettiäänestysten kokeilun vakinaistamisesta. Pidämme tärkeänä, että kokeilua arvioidaan ja kokemuksia kerätään ennen kuin päätös menettelyn pysyvästä muuttumisesta tehdään. Muutos olisi enemmän kuin vain hallinnollinen kysymys, koska kyseessä on erittäin vakiintunut tapa valtion talousarvion käsittelyssä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä ei ole yksiselitteistä, kumpi tapa johtaa kansanvallan toteutumisen kannalta parempaan lopputulokseen. Emme halua, että näin merkittävää muutosta tehdään vain ajan säästämiseksi.

Aiemman menettelyn hyviä puolia oli, että oppositior ryhmien vastalauseet tuli käsiteltyä huolellisesti, ja muutosehdotukset tuli näkyviksi äänestysten kautta. Valtion budjetin hyväksyminen on todella iso ja kansalaisten elämään vaikuttava asia, ja on siksi perusteltua, että sen käsittely vie aikaa. Huono puoli taas oli se, että äänestysten erittäin runsas määrä teki kokonaisuudesta vaikeasti ymmärrettävän.

Kokeilun vakinaistamisessa huolta herättää yksittäisten talousarvioaloitteiden merkityksen liiallinen korostuminen suhteessa koko syksyn valmisteltuun budjettivastalauseeseen. Epäsuhta vain kasvaa, jos viimeisillä valtiopäivillä olisi entistäkin suurempi houkutus laatia paikallisesti ja alueellisesti kiinnostavia talousarvioaloitteita, joilla ei kuitenkaan ole valtion budjetin kannalta suurta merkitystä.

Huolta herättää myös se, voiko äänestystavan muutos heikentää vastalauseiden laatua. Riittääkö eduskuntaryhmien motivaatio laatia vastalauseet yhtä huolellisesti kuin tähän saakka, jos niiden käsittely on ohi yhdellä napin painalluksella?

Toisaalta on epäselvää, miten helppoa kansalaisille on seurata valtion talousarvion hyväksymistä juuri budjettiäänestysten kautta, ja onko pääluokka- ja momenttikohtaisten äänestysten puuttuminen heikennys demokratialle. Vaihtoehtobudjettien merkitys syntyynee ennemminkin niistä käytävästä keskustelusta, ei niinkään äänestysviikolla.

Toivomme, että mikäli kokeilu vakinaistetaan, eduskuntaan ei synny kulttuuria, jossa vastalauseisiin sisältyviä talousarvioaloitteita aktivoidaan vain, jotta saadaan niitä äänestykseen. Emme toivo epäselvää tai puolittaista menettelyä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä katsoo, että talousarvioehdotuksen hyväksymisessä on mahdollista siirtyä pysyvästi uuteen menettelyyn, jossa vastalauseisiin sisältyvät muutosehdotukset äänestetään kokonaisuuksina. Toivomme kuitenkin, että budjettikäsittelyä arvioidaan jatkossakin, jotta muutoksen mahdolliset negatiiviset vaikutukset tunnistetaan, ja käsittelyyn voidaan tehdä tarvittaessa uusia muutoksia tai palautuksia aiempiin menettelyihin.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän lausunto:

Ruotsalainen eduskuntaryhmä kannattaa lämpimästi menettelyn vakinaistamista.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Puhemiesneuvosto päätti 11.3.2025 (PmNP 20/2025 vp), että budjettiäänestyksissä kokeillaan vuoden ajan uudistettua menettelyä. Menettely vuoden 2025 budjettiäänestyksissä on osoittautunut toimivaksi ja mielekkääksi. Tavoitteena on ollut selkeyttää budjettiprosessia ja nostaa nykyistä paremmin esiin opposition vastalauseiden ja vaihtoehtobudjettien välinen yhteys. Tärkeää on, ettei uudistettu menettely rajoita yksittäisen edustajan tai sellaisten pienten ryhmien aloiteoikeutta, joilla ei ole edustajaa valtiovarainvaliokunnassa.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä toteaa lausuntonaan, että ryhmä puoltaa uuden menettelyn vakinaistamista.

Liike Nyt -eduskuntaryhmä

Liike Nyt / ed. Harkimo katsoo, että uusi menettely on aiempaa parempi ja sujuvampi.

Eduskuntaryhmä Timo Vornanen

- ei lausuntoa